

Pedagogisch dossier bij de tentoonstelling '150 jaar Vlaamse studenten in Brussel'

De tentoonstelling '150 jaar Vlaamse studenten in Brussel' wordt begeleid door een beknopt pedagogisch dossier. Dit dossier bestaat uit:

- 1. De situering van de tentoonstelling in het onderwijskader**
 - 1.1. Beknopte inhoudelijke omschrijving**
 - 1.2. Doelgroep**
 - 1.3. Aansluiting bij de doelstellingen voor het ASO 3de graad**
 - 1.4. Aansluiting bij de eindtermen**
 - 1.5. Aansluiting bij vakoverschrijdende eindtermen**
- 2. Vragenlijst voor de leerlingen**
- 3. Vragenlijst met antwoorden voor de docenten**
- 4. Bibliografische referenties**
- 5. Contactadres**

De vragenlijst bij de tentoonstelling pretendeert niet exhaustief te zijn. Er zijn veel meer historische en culturele vragen bij de tentoonstelling mogelijk. De vragenlijst heeft als hoofddoelen:

- kennisverrijking: het theoretisch kader van de lessen geschiedenis in een onconventioneel kader, dat van het studentenleven, aan bod te laten komen en zo de leerlingen te confronteren met hoofdlijnen van de Vlaamse geschiedenis in een Belgische context. De tentoonstelling schetst het historisch kader daarom in detail.
- vaardigheden: het verzamelen en interpreteren van historische informatie door de leerlingen te laten zoeken naar directe of indirecte antwoorden. Soms wordt hierbij gebruik gemaakt van vergelijking in de tijd.
- attitudes: de tentoonstelling stimuleert de leerlingen om een kritische en historische invalshoek te hanteren om actuele spanningsvelden te kunnen begrijpen, verklaren en zich in te zetten ten bate van de mensheid en de maatschappij.

De vragenlijst is inhoudelijk gericht naar en slaat op de eerste drie delen van de tentoonstelling die het historisch chronologisch kader volgen. Ze veronderstelt een korte voorbereiding en het aandachtig bekijken van een aantal panelen. Nagenoeg elk tentoonstellingspaneel bevat echter behalve de gewone historische informatie ook één ludiek element (meestal een grappige foto of een karikatuur, doorgaans in de linkerhoek onderaan) en een getuigenis (doorgaans in de rechterhoek onderaan). De genummerde vragen worden daarom gevolgd door twee algemene vragen die naar de appreciatie van de leerling vragen en die de leerling tegelijk verplichten om zijn /haar keuze van argumentatie te voorzien.

Het vierde deel van de tentoonstelling gaat over studentencultuur. Dit thema is zeer geschikt om discussie over groepsverhoudingen los te weken, om standpunten te laten innemen en te laten verdedigen, of om rolpatronen te spelen. De discussievraag vindt men op het einde van de vragenlijst. Ze heeft een voorbeeldfunctie; andere discussievragen zijn mogelijk.

1. De situering van de tentoonstelling in het onderwijskader

1.1. Beknopte inhoudelijke omschrijving

Deze tentoonstelling gaat dieper in op het ontstaan van de Vlaamse studentenkringen in Brussel, op de doelstellingen en idealen van de studenten en oud-studenten, op hun strijd en verwezenlijkingen, op hun dagelijks leven en op de tijd waarin zij leefden. Ze werd opgezet naar aanleiding van het 150-jarig bestaan van het Brussels StudentenGenootschap (BSG, gesticht op de Université Libre de Bruxelles in 1856 onder de naam Nederduitsch Taalminnend Genootschap 'Schild en Vriend'). Het is de oudste Vlaamse studentenkring in Brussel.

In deze tentoonstelling komen de grote lijnen van de Belgische geschiedenis en de geschiedenis van de Vlaamse Beweging aan bod. De tentoonstelling bestaat uit 6 delen (samengevat):

- deel 1 = gele panelen: het ontstaan van de Vlaamse studentenkring en de inzet van de studenten voor culturele en sociale idealen in de negentiende eeuw
- deel 2 = blauwe panelen: de houding van de studenten tijdens en tussen de twee wereldoorlogen en de strijd van de oud-studenten voor de vervlaamsing van de Gentse universiteit
- deel 3 = groene panelen: de strijd van de studenten voor Nederlandstalig universitair onderwijs in Brussel, de democratisering van het onderwijs vanaf de jaren '60, en de verwezenlijkingen tot aan het jaar 2000.
- deel 4 = oranje panelen: historisch-thematische benadering van de Brusselse studentencultuur en –folklore
- deel 5 = brede gele panelen: portretgalerij van belangrijke Vlamingen die ooit in Brussel studeerden
- deel 6 = voorwerpen die gebruikt worden in of getuigen van de studentencultuur

Het gaat hier om een tamelijk onbekende geschiedenis. Tientallen bekende Vlamingen studeerden in Brussel maar Franstalige instellingen hebben zich nooit erg geïnteresseerd voor de Vlaamse 'minderheden' in hun onderwijs. Er werd over hen dus nooit veel geschreven. Er zijn zeker parallellen met de studentenbewegingen van Leuven en Gent aan te wijzen, maar het speciale kader van de hoofdstad heeft de Vlaamse studentenbeweging in Brussel toch een bijzonder cachet gegeven.

1.2. Doelgroep

ASO 3e graad

1.3. Aansluiting bij de doelstellingen voor het ASO 3e graad

Dit pedagogisch dossier sluit aan bij officiële doelstellingen zoals die bepaald zijn voor het ASO 3e graad.

Het historisch referentiekader, het studentenleven in historisch perspectief, is uitermate geschikt voor de belevingswereld van de jongeren van de derde graad. De problematieken die aan bod komen zijn herkenbaar; ze situeren zich in een voor veel jongeren mythisch perspectief (het studentenleven), waar zij in de nabije toekomst mogelijk aan deel zullen nemen. De historische opzet dient om het mythische te demystifiëren maar tegelijkertijd informatie aan te reiken over de werkelijkheid. De historische benadering van het thema leent zich dus tegelijk om geleerde begrippen en vroeger verworven lesinformatie en buitenschoolse

informatie over de historische werkelijkheid enerzijds en over 'het studeren' anderzijds te integreren.

De eerste drie delen van de tentoonstelling zijn opgebouwd vanuit een chronologisch perspectief, waarbij de nadruk ligt op doorwerking en verandering. Het refereert naar de grote fasen in de Belgische geschiedenis. Het kader is niet louter lokaal, afhankelijk van de gebeurtenissen is het regionaal, Vlaams, Belgisch en soms zelfs internationaal, maar wel westers. Relaties tussen en binnen al deze entiteiten blijken uit de historische context. Verschillen in tempo en duur van de evolutie blijken bijvoorbeeld uit de benadering van de Vlaamse Beweging in het Belgisch kader.

Het laatste deel van de tentoonstelling, over de studentencultuur, is thematisch opgevat. Hoewel ook hier een historisch perspectief aanwezig is, blijkt uit dit deel ook continuïteit van gewoontes en mentaliteiten. De analogie tussen de vroegere en de hedendaagse samenleving wordt hier duidelijk. Door vergelijking van dit deel met de andere worden de studenten geconfronteerd met de gelaagdheid van de tijd.

Fundamentele problemen met een belangrijke weerslag op de ontwikkeling van mens en maatschappij worden voor de leerlingen concreet en herkenbaar gemaakt. De verhouding mens - levensonderhoud, verhouding individu - groep, verhouding mens - macht, verhouding mens - cultuur, verhouding mens - omgeving komt in de geschiedenis van de studentenbeweging voortdurend aan bod. In de tentoonstelling is er veel aandacht voor de sociale dimensie van de student en de interferentie tussen het studentenleven en de maatschappij. Categorieën van de dimensie socialiteit zoals structuren, mechanismen en processen, relaties, sociale netwerken, spanningsvelden tussen individuen en groepen en tussen groepen onderling, krijgen een concrete historische inhoud. De tentoonstelling confronteert de leerlingen daardoor met belangrijke actuele vraagstellingen. De leerlingen kunnen zo verbanden leggen tussen problemen uit de studentensamenleving en de historische context. De behandeling van het studentenleven in historisch perspectief moet dus beschouwd worden als een voorbeeld dat de leerlingen moet aanzetten tot het leggen van relaties tussen de historische dimensies tijd, ruimte en socialiteit en meer in het bijzonder tussen maatschappelijke problemen uit de westerse samenleving en de manieren waarop die vanuit verschillende waardeoriëntaties werden benaderd.

1.4. Aansluiting bij de eindtermen

De tentoonstelling sluit aan bij volgende eindtermen:

1.4.1. Kennis, inzicht en vaardigheden i.v.m. tijd, ruimte en socialiteit

1.4.1.1. Kennis, inzicht en vaardigheden i.v.m. het historisch referentiekader

Het historisch kader van het studentenleven:

- biedt de leerlingen de mogelijkheid om vanuit een voor hen interessant kader een aantal historische begrippen en probleemstellingen te benaderen en beredeneerd toe te passen, hetgeen een verruimde toepassing is van de 'stof'.
- biedt inhoudelijk voldoende materiaal om de ongelijke ontwikkeling van de gemeenschappen in de Belgische samenleving te herkennen, op basis van een probleemstelling uit de socialiteitsdimensie.
- biedt de krachtlijnen van het historisch referentiekader in termen van tijd, ruimte en socialiteit.

1.4.1.2. Kennis, inzicht en vaardigheden i.v.m. de bestudeerde samenlevingen uit de 19de en 20ste eeuw

De tentoonstelling reikt, vertrekkend vanuit de studentenwereld, een kader aan waarbij de leerlingen via de vragenlijst worden uitgenodigd om:

- fundamentele conflicten en breuklijnen waarmee moderne samenlevingen worden geconfronteerd, te omschrijven.
- een aantal breuklijnen in de evoluerende Belgische samenleving vanaf 1850 te analyseren.
- meer inzicht te verwerven in de culturele ontwikkelingsfase van de Vlaamse samenleving, in samenhang met andere domeinen van de socialiteit.

1.4.1.3. Kennis, inzicht en vaardigheden i.v.m. de integratie tussen het historisch referentiekader en de bestudeerde samenlevingen uit de 19de en 20ste eeuw

De tentoonstelling toont, vertrekkend vanuit de studentenwereld, hoe ideologieën, mentaliteiten en waardestelsels invloed uitoefenen op samenlevingen, op menselijke gedragingen en op beeldvorming over het verleden. De vragenlijst ondervraagt het verleden maar sluit aan bij het actuele spanningsveld van de sociale samenleving en haar problemen (oorlog, armoede, sociale en economische achterstand van groepen, democratisering, machtsvorming en machtsdeling enz).

1.4.2. Vaardigheden i.v.m. de methodologische onderbouwing

1.4.2.1. Verzameling van historisch informatiemateriaal

De vragenlijst stimuleert de leerlingen om informatie omtrent een ruim geformuleerde historische of actuele probleemstelling te selecteren uit referentiewerken en op de tentoonstelling zelf.

1.4.2.2. Bevraging van het historisch informatiemateriaal

De vragenlijst stimuleert de leerlingen:

- om zelfstandig de nodige gegevens voor het beantwoorden van een historische probleemstelling te halen uit het historisch informatiemateriaal.
- de historische informatie kritisch en vanuit verschillende standpunten te benaderen.
- argumenten weer te geven die worden gebruikt om standpunten omtrent problemen uit het verleden en heden te onderbouwen.

1.4.2.3. Historische redenering

De tentoonstelling:

- toont verschillende argumentaties die de leerlingen voor zichzelf kunnen afwegen.
- bevat thematisch diverse mogelijkheden om standpunten uit te lokken in verband met actuele problemen.

1.4.3. Attitudes

De tentoonstelling stimuleert de leerlingen om:

- actuele spanningsvelden aan de historische ontwikkelingen te relateren.
- actuele/historische spanningsvelden vanuit verschillende gezichtshoeken kritisch te bekijken, rekening houdend met mogelijke achterliggende waarden, normen en

mentaliteiten.

- hun ingenomen standpunten te confronteren met conflicterende gegevens en die van daaruit te relativieren.
- kritisch om te gaan met informatie.
- de maatschappelijke dynamiek van de spanning tussen het blijvende en het veranderende te erkennen.
- vanuit het historisch besef dat individuen en groepen interfereren in maatschappelijke processen, actief en constructief te participeren aan de evoluerende maatschappij.

1.5. Aansluiting bij vakoverschrijdende eindtermen

De tentoonstelling stimuleert de leerlingen:

- om parlementen en raden (zoals universiteitsbesturen en studentenraden) te situeren als belangrijke actoren in het vormgeven van de samenleving.
- om voorbeelden te geven van politieke beslissingen (b.v. onderwijs, jeugdbeleid) die hun leven rechtstreeks beïnvloeden.
- om beslissingen van een raad of kring kritisch te evalueren door ze te toetsen aan relevante informatie, de eigen opvatting en andere opvattingen.
- om beslissingen die volgens democratische procedures zijn genomen, te aanvaarden
- om waardering op te brengen voor de functie en de taken van leden van raden en kringen.
- om zichzelf in te zetten voor de verbetering van het welzijn en de welvaart in de maatschappij.

2. Vragenlijst leerlingen

Deze vragenlijst bestaat uit een paar voorbereidende opdrachten en een aantal vragen. Voor de voorbereidende opdrachten heb je de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (uitgave van 1998) nodig. Die vind je in diverse bibliotheken. De antwoorden op de vragen kan je vinden op de panelen van de tentoonstelling. De vragen volgen meestal de volgorde van de tentoonstellingspanelen maar bij vergelijkende vragen moet je misschien eens terug om een van de vorige panelen wat gedetailleerder te bekijken.

2.1. Voorbereidende opdrachten

1. Zoek in de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (uitgave van 1998) de Grievencommissie op en noteer wat de doelstellingen van deze commissie waren.
2. Zoek op in de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging wat een flamingant is in 1857 en noteer het antwoord.
3. Zoek in een encyclopedie of in Wikipedia (internet) op wat de (Eerste) Internationale is en vat het antwoord samen in enkele zinnen.

2.2. Vragen

Thema: Het engagement van de Brusselse Studenten in de 19^e eeuw

VRAAG 1: In de negentiende eeuw klagen de Vlamingen dat ze 'achtergesteld' zijn in de Belgische samenleving. De studenten klagen die achterstelling aan. Waaruit bestaat die achterstelling volgens hen?

VRAAG 2: Welke negatieve effecten heeft de achterstelling volgens de studenten? Waarom steunen ze de Grievencommissie (gebruik hiervoor de nota's van de eerste voorbereidende opdracht)?

VRAAG 3: Rond 1850 menen de studenten dat het beoefenen van het Vlaams de achterstand zal helpen opheffen. Maar in 1880 denken ze daar anders over. Welke middelen zien de studenten dan als mogelijke remedie?

VRAAG 4: Cesar De Paepe (paneel 5 geel) en Lodewijk De Raet (paneel 9 geel) ondernamen acties voor dezelfde doelgroep.

- a. Welke doelgroep?
- b. Ze stellen een andere remedie voor om het lot van deze groep mensen te verbeteren. Welke?
- c. Wie van beiden heeft op internationaal vlak het meeste invloed gehad? Gebruik hiervoor ook de notities van je derde voorbereidende opdracht.

Thema: Van regionaal naar Europees denken

VRAAG 5: Op paneel 3 (geel) wordt van prof. Van Bommel gezegd dat hij een Franstalige flamingant was en ook op paneel 4 wordt gesproken van Franstalige flaminganten. Kan dat? Probeer een omschrijving te geven van "Franstalige flamingant". Gebruik voor het oplossen van deze vraag ook de notities van je tweede voorbereidende opdracht.

VRAAG 6: Apprecieert August Vermeylen het woord 'flamingant'? Welk alternatief stelt hij de Vlamingen voor?

Thema: Vlaamse Beweging in het Interbellum (democratie tussen aktivisme en fascisme)

VRAAG 7: Wat is een aktivist?

Waarom was het aktivisme voor Vermeylen onaanvaardbaar?

VRAAG 8: Waarom komt de Brusselse studentenkring na de eerste wereldoorlog zo moeilijk van de grond?

VRAAG 9: Als je je middelbare school met succes hebt afgerond, denk je dan dat je zou slagen voor je examens als je universitair onderwijs zou krijgen (en examen zou doen):

- in het Frans?
- volgens het systeem van de Nolf-barak?
- in het Nederlands?

VRAAG 10: Leg uit waarom de houding van studentenleider Jan Du Four aansluit bij die van Vermeylen tijdens de eerste wereldoorlog.

Thema: democratisering van het onderwijs vanaf de jaren '50

VRAAG 11: Wat heeft volgens jou de Franstaligen het meest bewogen om vanaf 1956 meer Nederlandstalige cursussen in te richten:

- het feit dat de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog al Nederlandstalige cursussen georganiseerd hebben
- de heldhaftige verzetshouding van de Vlaamse studenten in de Tweede Wereldoorlog
- het universiteitsbestuur wilde haar Franstalige studenten ook een Nederlandstalig diploma geven zodat ze in Vlaanderen sommige officiële functies konden vervullen
- het universiteitsbestuur wilde profiteren van de universitaire expansie; ze wilde de universiteit sneller laten groeien om zo meer subsidies te krijgen
- de continue vragen van de Vlaamse studenten en oud-studenten om cursussen in het Nederlands in te richten
- de oploeiende schoolstrijd en de wil van de Franstalige vrijzinnigen om een Vlaamse politieke elite te creëren die als tegenwicht kon dienen voor het katholieke overwicht

VRAAG 12: Door welke feiten kondigt de studentenrevolte van 1969 zich aan?

VRAAG 13: Na het ontstaan van de Vrije Universiteit Brussel hebben de studenten regelmatig conflicten met rector Gerlo. Waarom?

VRAAG 14: Voor welke sociale doelen strijden de studenten in de jaren '70? Welke eisen hebben ze zeker gerealiseerd? Wordt het in de jaren 80 en 90 rustiger?

VRAAG 15: Tot ongeveer het jaar 2000 was er ongelijkheid tussen jongens en meisjes op de universiteit. Leg uit.

2.3. Argumentatievragen

A-VRAAG: Op bijna elk tentoonstellingspaneel is er een karikatuur te zien. Welke karikatuur vind je het best?

- Omschrijf wat er op deze karikatuur te zien is
- Omschrijf bondig op welke historische situatie de karikatuur slaat
- Geef de redenen waarom je deze karikatuur zo goed vindt

A-VRAAG: Op bijna elk tentoonstellingspaneel is er een getuigenis te lezen. Welke getuigenis vind je het best?

- Vat de getuigenis samen
- Geef een paar goede redenen waarom je deze getuigenis zo sprekend vindt

2.4. Discussievraag

Bekijk de panelen over studentencultuur en –folklore (oranje panelen).

D-VRAAG: zou je deelnemen aan de folklore van het studentenleven? Waarom wel of niet? Argumenteer je antwoord (met informatie die je op de panelen vindt).

3. Vragen- en antwoordenlijst voor de docenten

De antwoorden zijn meestal volledig gegeven, bij de voor zichzelf sprekende antwoorden wordt alleen verwezen naar het paneel. Deze verwijzing gebeurt met aanduiding van de plaats van het paneel in de reeks; de panelen dragen zelf echter geen nummers. De antwoorden worden voorafgegaan door de afkorting DA of IA. DA = Direct antwoord: het antwoord staat letterlijk op één of meerdere panelen. IA = Indirect Antwoord: het antwoord moet afgeleid worden uit de informatie op één of meerdere panelen.

Deze vragenlijst bestaat uit een paar voorbereidende opdrachten en een aantal vragen. Voor de voorbereidende opdrachten heb je de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (uitgave van 1998) nodig. Die vind je in diverse bibliotheken. De antwoorden op de vragen kan je vinden op de panelen van de tentoonstelling. De vragen volgen meestal de volgorde van de tentoonstellingspanelen, maar bij vergelijkende vragen moet je misschien eens terug om een van de vorige panelen wat gedetailleerder te bekijken.

3.1. Voorbereidende opdrachten:

1. Zoek in de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (uitgave van 1998) de Grievencommissie op en noteer wat de doelstellingen van deze commissie waren.
2. Zoek op in de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging wat een flamingant is in 1857 en noteer het antwoord.
3. Zoek in een encyclopedie of in Wikipedia op wat de (Eerste) Internationale is en vat het antwoord samen in enkele zinnen.

Thema: Het engagement van de Brusselse Studenten in de 19^e eeuw

VRAAG 1: In de negentiende eeuw klagen de Vlamingen dat ze 'achtergesteld' zijn in de Belgische samenleving. De studenten klagen die achterstelling aan. Waaruit bestaat die achterstelling volgens hen?

De achterstelling van:

- *De Vlaamse taal in België. (DA paneel 4 geel in titel, paneel 6 geel tekst Geloofsbelijdenis; IA: paneel 1 verwijzing naar een taalminnende studentenkring, tegen de verfransing, paneel 2 geel: De Grievencommissie, paneel 3: liefde voor de taal)*
- *De Vlaamse cultuur in België (DA titel paneel 4)*

VRAAG 2: Welke negatieve effecten heeft die achterstelling volgens de studenten?

- *Sociale achterstand en armoede (DA titel paneel 5 geel; I.A.: paneel 4 geel)*
- *Juridische en administratieve achterstand (DA paneel 7 titel en teksten)*

Waarom steunen ze de Grievencommissie (gebruik hiervoor de nota's van de eerste voorbereidende opdracht)? *De Grievencommissie moest de Vlaamse problemen inventariseren, waardoor de achterstelling duidelijk zou worden. De studenten hoopten dat de regeringsleiders maatregelen zouden voorstellen om de ongelijkheid te beëindigen.*

VRAAG 3: Rond 1850 menen de studenten dat het beoefenen van het Vlaams de achterstand zal helpen opheffen. Maar in 1880 denken ze daar anders over.

Welke middelen zien de studenten dan als mogelijke remedie?

- *Nederlandstalig onderwijs en scholing (DA paneel 8 geel, paneel 9 geel; IA paneel 7 geel invoering Nederlandse Rechtstaal)*
- *Maken en naleving van de taalwetgeving (DA paneel 7, IA paneel 8)*
- *Stichting van een nieuwe partij die het voor de Vlamingen zal opnemen (DA paneel 8 tekst van L. De Raet)*
- *Oprichten van leerlingenbonden zoals Help U zelf (DA paneel 9)*

VRAAG 4: Cesar De Paepe (paneel 5 geel) en Lodewijk De Raet (paneel 9 geel) ondernamen acties voor dezelfde doelgroep.

a. Welke doelgroep? *DA: de arbeidersklasse (paneel 5 en paneel 9)*

b. Ze stellen een andere remedie voor om het lot van deze groep mensen te verbeteren. Welke? *De Paepe (paneel 5 DA): arbeiders laten samenwerken en sociale verworvenheden te laten afdwingen; De Raet (paneel 9 DA): scholen van de arbeidersklasse)*

c. Wie van beiden heeft op internationaal vlak het meeste invloed gehad? Gebruik hiervoor ook je notities van je derde voorbereidende opdracht. *paneel 5 De Paepe met de Eerste Internationale*

Thema: Van regionaal naar Europees denken

VRAAG 5: Op paneel 3 (geel) wordt van prof. Van Bommel gezegd dat hij een Franstalige flamingant was en ook op paneel 4 wordt gesproken van Franstalige flaminganten. Kan dat? Probeer een omschrijving te geven van "Franstalige flamingant". Gebruik voor het oplossen van deze vraag ook de notities van je tweede voorbereidende opdracht. *DA panelen 3 geel en 4 geel: Progressieve en sociaal-denkende Franstaligen steunden de Vlaamse strijd omdat ze meenden dat deze de Vlamingen uit hun sociale achterstand zou halen*

VRAAG 6: Apprecieert August Vermeylen het woord flamingant? *(DA paneel 11 geel: Nee, hij geeft het een negatieve connotatie, als iemand die slechts aan taalstrijd doet)*

Welk alternatief houdt hij de Vlamingen voor? *DA Positief: een Vlaamse beschaving opbouwen in een Europees kader, door zichzelf te zijn*

Thema: Vlaamse Beweging in het Interbellum (democratie tussen aktivisme en fascisme)

VRAAG 7: Wat is een aktivist? *(DA paneel 1 blauw)*. Waarom was het aktivisme voor Vermeylen onaanvaardbaar? *(DA paneel 2 blauw)*

VRAAG 8: Waarom komt de Brusselse studentenkring na de eerste wereldoorlog zo moeilijk van de grond?

DA paneel 3 blauw:

- *de Vlaamse Beweging wordt geïdentificeerd met het aktivisme*
- *vijandige houding van Franstalige studenten en professoren*

VRAAG 9: Als je je middelbare school met succes hebt afgerond, denk je dan dat je zou slagen voor je examens als je universitair onderwijs zou krijgen (en examen zou doen):

- in het Frans
- volgens het systeem van de Nolf-barak? *(Paneel 4 blauw)*
- in het Nederlands

(Dit is een persoonlijke vraag, die de studenten moet aanzetten om te reflecteren over de situatie vroeger en hun eigen situatie)

VRAAG 10: Leg uit waarom de houding van studentenleider Jan Du Four aansluit bij die van Vermeylen tijdens de eerste wereldoorlog.

DA: Noch Vermeylen (Paneel 2 blauw) noch Du Four (Paneel 6 blauw) wilden weten van collaboratie. Ze bleven loyaal aan België en steunden haar belangen, omdat zij meenden dat de Vlamingen binnen dit kader moesten streven naar onafhankelijkheid

Thema: democratisering van het onderwijs vanaf de jaren '50

VRAAG 11: Wat heeft volgens u de Franstaligen het meest bewogen om vanaf 1956 meer Nederlandstalige cursussen in te richten:

- het feit dat de Duitsers al Nederlandstalige cursussen georganiseerd hebben *zeker niet: hierom heeft de ULB in 1941 haar deuren gesloten*
- de heldhaftige verzetshouding van de Vlaamse studenten in de Tweede Wereldoorlog *vernoemd op paneel 1 groen. Deze houding woog niet meer door in 1956*
- het universiteitsbestuur wilde haar Franstalige studenten ook een Nederlandstalig diploma geven zodat ze in Vlaanderen sommige officiële functies konden vervullen *Dit speelde in 1935 (economische crisis en werkloosheid) wel mee als gevolg van de taalwet, maar niet meer in 1956 (IA paneel 1 groen)*
- het universiteitsbestuur wilde profiteren van de universitaire expansie; ze wilde de universiteit sneller laten groeien om zo meer subsidies te krijgen *IA paneel 3 groen. Dit speelde slechts ten dele mee*
- de continue vragen van de Vlaamse studenten en oud-studenten om cursussen in het Nederlands in te richten *Deze wogen niet door, zoals blijkt uit de brief (6) op paneel 2 groen*
- de oploeiende schoolstrijd en de wil van de Franstalige vrijzinnigen om een Vlaamse politieke elite te creëren die als tegenwicht kon dienen voor het katholieke overwicht *Belangrijkste beweegreden DA paneel 3 groen*

VRAAG 12: Door welke feiten kondigt de studentenrevolte van 1969 zich aan?
DA op paneel 4 groen

- *algemeen gistingproces onder invloed van de gespannen nationale maar vooral internationale situatie (koude oorlog, Vietnamoorlog)*
- *opkomen voor democratische rechten door studentengroepen die zich politiek links opstellen*
- *de verklaring van de bisschoppen van 1966 over de uitbreiding van de Franstalige afdelingen van de KU Leuven in de driehoek Leuven-Brussel-Waver, hetgeen nagenoeg volledig Vlaams-Brabants gebied is*

VRAAG 13: Na het ontstaan van de Vrije Universiteit Brussel hebben de studenten regelmatig conflicten met rector Gerlo. Waarom?

DA paneel 6 groen: de studenten ijveren voor een gelijke vertegenwoordiging van professoren, assistenten, administratief personeel en studenten in de Raad van Bestuur. Als ze hier niet in slagen, sluiten ze coalities om toch op het bestuur te kunnen wegen.

VRAAG 14: Voor welke sociale doelen strijden de studenten in de jaren '70? Welke eisen hebben ze zeker gerealiseerd? Wordt het in de jaren 80 en 90 rustiger?

DA Paneel 7 groen

- *democratisch en kosteloos onderwijs (paneel 7, niet gerealiseerd)*
- *hervorming van de Sociale Commissie als beleidsorgaan voor de sociale sector van de universiteit (paneel 7, gerealiseerd in 1976)*
- *strijd tegen verhoging van het inschrijvingsgeld van 1500 BEF naar 5000 BEF (paneel 7; niet gerealiseerd)*

- *studieleningen en beperkte betoelaging (paneel 7; gedeeltelijk gerealiseerd want het oude studiebeurzensysteem bleef bestaan en werd niet vervangen door een systeem van studieleningen, maar dit is niet aangegeven op het paneel)*
- *strijd tegen verhoging van het inschrijvingsgeld van 5000 BEF naar 10000 BEF (paneel 7 niet gerealiseerd)*
- *Het wordt niet rustiger in de jaren '80 en '90 want het besparingsbeleid en dus ook de protesten blijven doorgaan. (DA Paneel 8 groen)*

VRAAG 15: Tot ongeveer het jaar 2000 was er ongelijkheid tussen jongens en meisjes op de universiteit. Leg uit.

DA paneel 11 groen; zie ook grafiek

- in het begin van de jaren '70 zijn er rond de 2500 jongens ingeschreven en slechts 1000 meisjes. De meisjes halen deze achterstand slechts langzaam in. Maar in de jaren '90 stagneert het aantal jongens dat naar de universiteit gaat en rond de eeuwwisseling komen de meisjes langszij. Deze achterstand is oorspronkelijk te merken in het studentenleven. Maar vanaf de jaren '90 krijgen meisjes belangrijker taken en bestuursfuncties in studentenverenigingen. Het studentenleven wordt daardoor vrouwvriendelijker.

3.2. Argumentatievragen

A-VRAAG: Op bijna elk tentoonstellingspaneel is er een karikatuur te zien. Welke karikatuur vind je het best?

- Omschrijf wat er op deze karikatuur te zien is
- Omschrijf bondig op welke historische situatie de karikatuur slaat
- Geef de redenen waarom je deze karikatuur zo goed vindt

A-VRAAG: Op bijna elk tentoonstellingspaneel is er een getuigenis te lezen. Welke getuigenis vind je het best?

- Vat de getuigenis samen
- Geef de redenen waarom je deze getuigenis zo sprekend vindt

3.3. Discussievraag

Bekijk de panelen over studentencultuur en –folklore (oranje panelen).

D-VRAAG: zou je deelnemen aan de folklore van het studentenleven? Waarom wel of niet? Argumenteer je antwoord met informatie die je op de panelen vindt. *De klas kan hier bij een nabespreking in groepen voor- en tegenstanders verdeeld worden. Deze geven hun argumenten. Indien leerlingen overtuigd raken van de argumenten van de tegenpartij, dan gaan ze fysiek over en wordt de andere groep groter; hun eigen groep kleiner.*

4. Bibliografische referenties

Achtergrondinformatie over dit thema vindt u in de volgende publicaties:

R. Demailly, T. Joosen, K. Knaepen, S. Ospazi, F. Scheelings, N. Trachet, Dossier 150 jaar Vlaamse studenten in Brussel. In *UVV-info*, 22^e jg, september-oktober 2005, nr. 5 p. 4-33.

F. Scheelings, Studentenbeweging Brussel, in *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, Lannoo, 1998, p. 2881-2891.

5. Contactadres

Het universiteitsarchief van de Vrije Universiteit Brussel hoopt dat dit beknopte dossier u kan helpen om uw lessen te ondersteunen.

Mocht U vragen hebben bij dit dossier, dan kunt u zich wenden tot prof. dr. F. Scheelings via mail (Frank.Scheelings@vub.ac.be) of telefonisch op nummer 02/629.24.34